

Tomáš Chmura

Multiproblémová etuda

pro malý buben

s doprovodem tři malých tontomů

Multiproblem Etude For Snare Drum

With Accompaniment Of Three Small Tom Toms

Multiproblémová etuda pro malý buben s doprovodem tří malých tomtomů

Tato instruktivní skladbička vznikla v podstatě na objednávku. Byla určena hráči, který chtěl u přijímacích zkoušek na konzervatoř demonstrovat, že se orientuje prakticky ve veškeré problematice, kterou sebou přináší hra na malý buben. Tuto problematiku bychom mohli rozdělit do následujících skupin:

1. Rytmus. Hráč zde zvládá hru téměř všech prvků rytmické stupnice (nota čtvrtě, osminová, trioly, šestnáctiny, kvintoly atd.) a také prvek obsahující skupinu úderů nezávislých na "time" skladby. Tento prvek se hraje zpravidla jednou rukou. Začíná se co nejrychleji hranými údermi. Jejich hustota se postupně snižuje - přibližně na polovinu. Počet zahranych úderů je libovolný, pevně dán je pouze začátek a konec tohoto - "rytmicky nerytmického" útvary. Důležitá je plynulost provedení. Jak po stránce postupného zpomalování, tak z hlediska změny dynamiky.

2. Dynamika. Etuda obsahuje prakticky všechny používané stupně dynamiky. Dynamické změny se zde dějí buď náhle, nebo postupně. Posledně jmenované dynamické změny jsou předepsány jak na větších, tak i na velmi malých úsecích skladbičky. Mezi dynamické změny zde patří i četné akcenty.

3. Takt. Hráč je konfrontován jak s takty běžnými (3/4, 4/4 atd.), tak s takty, jejichž používání je poměrně neobvyklé. 5/8, 7/16 a podobně.

4. Tempové změny. Tento prvek se zde objevuje ve dvou podobách. Tempové změny se zde dějí postupně (accelerando a ritardando), nebo skokem. Při náhlých změnách tempa je poměr mezi prvním a následujícím úsekem skladby určen symboly. Například $\downarrow = \uparrow$ atd. Zatímco tento prvek vyžaduje od

hráče okamžité přehodnocení vztahů mezi notovými hodnotami, prvně jmenované změny tempa musí být plynule rozvrženy. To se v "Multiproblémové etudě.." děje jak na velmi malých, tak na rozsáhlejších úsecích "hudby".

5. Zvuková barva. Hráč malého bubnu zde pracuje se změnami barvy zvuku svého nástroje. Vedle obvyklého zapínání a vypínání struníku nástroje provádí "přeladování tónu" nástroje tlakem na blánu, rozeznává malý buben rozličnými typy úderů (rim shot, úder na kovový ráfek, crosstick atd.).

6. Nezávislost končetin. Třebaže malý buben nebývá pokládán za nástroj, pro jehož ovládnutí je nutná nezávislost končetin a tento prvek je spojován spíše s bicí soupravou, obsahuje etuda v omezené míře i tuto problematiku. Je zde prezentována rytmy postavených na principu hraní tří not ve dvou dobách taktu atd.

7. Technika. Etuda umožňuje hráči uplatnit svoji virtuozitu v podobě celé řady hráčských technik od víru přes dvojité úder, rozličné druhy přírazů, paradiddle a podobně.

8. Hráčská interakce. V hudebních školách můžeme vidět hráče, kteří dokáží udivovat laiky svým hráčským uměním jako sólisté. V orchestru či v kapele jsou však nepoužitelní, protože "si hrají své" bez ohledu na spoluhráče. Part tří malých tomtomů byl původně do etudy vepsán z důvodu jejího zpestření. Jejím úspěšným zahráním však může sólista do jisté míry dokázat, že je schopen také spolupráce. Že má cit pro souhru a ne jen pro exhibicionistickou seberealizaci.

9. Zručnost a duchapřítomnost. Zapínání a vypínání struníku malého bubnu může neznalému pozorovateli připadat jako nenáročná činnost nevyžadující od hráče žádné fyzické ani intelektuální úsilí. Opak je pravdou a nezvládnutí této triviální činnosti bývá často příčinou fatálního nezdaru. Hráči na tuto důležitou změnu barvy zvuku buď zapomenou, nebo se jí v panice neodváží, eventuálně se při manipulaci s napínacím mechanismem struníku ve skladbě "ztratí". Proto bezchybné zvládnutí i této maličkosti vypovídá něco o hráčské osobnosti interpreta.

10. Znalost názvosloví a značek. Zkušenému hráči může připadat tato poznámka jako zbytečnost. Připomínám však, za jakých okolností tato skladbička vznikla. Je skličující, zjistit u uchazeče o studium na konzervatoři naprostou neznalost základních hudebních pojmů, pokynů a značek. Hudebník je v hráčské praxi konfrontován s množstvím pokynů. Nesourodá směs italského hudebního názvosloví a anglických poznámek, matoucí repetice a dvojí zakončení "slok" (prima a seconda volta), nejednotná notace u bicích nástrojů - to jsou jen námatkou jmenovaná úskalí hudební praxe. Při hře "Multiproblémové etudy" by měl hráč prokázat orientaci alespoň v nejběžnějších z nich.

Nástrojové vybavení:

Sólista - hráč na malý buben - hraje ve stoje nebo vsedě na kvalitní malý buben libovolných rozměrů, ale s ostrým konkrétním zvukem. Důležitý je bezchybně fungující mechanismus napínání struníku. Hráč po celou skladbičku používá stále tytéž - běžné paličky na malý buben.

Doprovod - hráč na tom tomy používá obdobné paličky, kterými rozeznívá 3 tom tomy na stojanu. Nástroje nejlépe o rozměrech 6, 8 a 10".

Vysvětlivky k partituře:

The diagram illustrates the notation for Snare Drum and Tom Toms. The Snare Drum part includes strokes such as 'on head', 'metal rim of Snare Drum', 'crosstick', 'rim shot', 'tuned strokes on head', and 'tuned strokes - stick over stick'. The Tom Toms part includes 'on head' and 'metal rim of Tom Tom' strokes. The notation uses solid dots for 'on head' and 'x' marks for 'metal rim' strokes. Dashed boxes indicate 'tuned strokes'.

Jak už jsem se výše zmínil, nástroje se v etudě rozeznívají jak běžným úderem na blánu, tak různými alternativními způsoby:

- metal rim of Snare Drum (Tom Tom) : úder stranou paličky na kovovou obruč nástroje
- crosstick: úder o ráfek malého bubnu jedním koncem paličky, zatímco druhý konec se opírá o blánu
- rim shot: úder zasahující současně blánu i ráfek. Je-li v notách poznámka "light", jedná se o rim shot koncem paličky, jehož zvuk je zvonivější a subtilnější.
- tuned strokes on head: zatímco jedna ruka blánu napíná (například tupým koncem paličky), druhá palička do blány tluče. Každý úder má mít o něco vyšší zvuk, než předcházející.
- tuned strokes - stick over stick: Hlavička pasivní paličky se opírá o blánu. Je zde i možnost, že se palička opírá o blánu i o ráfek. Zatímco aktivní palička tluče do paličky pasivní, je tato opřená palička postupně vysouvána z povrchu nástroje směrem ven. Efekt je podobný předcházejícímu, barva zvuku je však jiná.

Další poznámky a požadavky jsou uvedeny přímo u notových osnov partitury, z které hrají společně oba hráči.

Multiproblémová etuda

pro malý buben s doprovodem tří malých tomtomů

3
Tomáš Chmura

Maestoso ♩ = 84

*) počet úderů je libovolný
> definite number of strokes is not important

Snare Drum
snare off!

Tom Toms

S.Dr.

T.T.

1

S.Dr.

T.T.

S.Dr.

T.T.

2 **Doppio movimento**

S.Dr.

T.T.

1. 2.

S.Dr. *mf* *p* *mf* *p* *ff*

T.T. *p* *mf* *p* *ff*

3. **snare off!**

S.Dr. *mf*

T.T. *mf* *f* *mf* *p*

S.Dr.

T.T.

ritardando
snare on!

S.Dr. *ff*

T.T. *p*

4. **Allegro moderato** ♩ = 100

S.Dr. *mf* *double stroke roll (open)*

T.T. *f*

S.Dr. *mp* *pp* *press roll*

T.T. *mp* *press roll*

5

S.Dr. *mf* *press* **accelerando poco a poco**

T.T. *p*

Allegro vivo ♩ = 130 *press* 6 P P L P P L P P L P P L P P L P P L...

S.Dr. *ff* *f*

T.T. *ff* *mf*

S.Dr.

T.T.

7

S.Dr.

T.T.

S.Dr.

T.T.

S.Dr.

T.T. *ff*

8 **snare off!**
P P P P P P

S.Dr. *p*

T.T. *p*

9

10 *light rim shots* **snare on!** *f*

S.Dr. *f*

T.T. *f* *mf*

11 *press* *ritardando* **a tempo**

S.Dr. *p sub.* *f*

T.T. *p sub.* *f*

12 *ff* *p*

S.Dr. *ff* *p*

T.T. *ff* *p*

1. 2.

S.Dr. *ff* *f*

T.T. *f*